

Bijlage: Reactienota vooroverleg PIP Bedrijventerrein Oostpolder

Ter voorbereiding op de vaststelling van het Provinciaal Inpassingsplan Bedrijventerrein Oostpolder is het plan voor een overlegreactie toegestuurd aan diverse betrokkenen, het zogeheten vooroverleg. Dit conform artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening. Het plan is toegezonden met het verzoek om een reactie te geven indien gewenst.

Van de volgende instanties is een reactie ontvangen:

1. Gemeente Schiermonnikoog
2. TenneT
3. GGD
4. Waterschap Noorderzijlvest
5. ProRail
6. Gasunie
7. Natuur- en Milieufederatie Groningen

Onderstaand zijn de reacties van de instanties genoemd onder de nummers 1 tot en met 7 samengevat en van een provinciaal standpunt voorzien.

1. Gemeente Schiermonnikoog

De gemeente geeft aan een aantal aandachtspunten mee voor de ontwikkeling van de Oostpolder. De ontwikkeling brengt dat de hele regio kan profiteren van de duurzame innovaties en werkgelegenheid. Het gebied grenst aan het Unesco werelderfgoed. De gemeente hecht er een groot belang aan dat het hier een duurzame ontwikkeling betreft en dat er gebruik wordt gemaakt van hernieuwbare energie voor het functioneren van de nieuwe bedrijven. De ontwikkelingen mogen geen negatieve gevolgen hebben voor het voortbestaan van de waarden in dit unieke beschermde gebied.

Indien van toepassing moet er rekening worden gehouden met andere activiteiten in het gebied zoals Programma Aanlandig Wind op Zee (PAWOZ) en gasboringen.

Reactie

Onze inzet is dat de gebiedsontwikkeling Oostpolder positieve effecten kan hebben op de leefbaarheid in Noordoost-Groningen. We doen dit vooral om 'toegevoegde waarde' te creëren in de vorm van werkgelegenheid, bestedingen door bedrijven en inkomsten uit belastingen. Voor de inwoners levert dit perspectief op werk en scholing op en een beter aanbod aan (sociaal-maatschappelijke) voorzieningen. Hiermee willen we vooral (jonge) mensen stimuleren om in dit gebied te blijven en een toekomst op de bouwen. Nieuwe werkgelegenheid is nodig omdat, met het stoppen van de gaswinning banen verloren gaan. Recente cijfers van het CBS (augustus 2023) tonen aan dat de Groningse economie krimpt als gevolg van het afbouwen van de gaswinning.

Het bedrijventerrein zal aardgasloos worden ontwikkeld. De primaire energiebron voor de bedrijven zal groene stroom zijn, eventueel is groene waterstof ook een optie.

Vanwege effecten voor omliggende Natura-2000-gebieden, zoals de Waddenzee, is in het kader van de Plan-MER een Passende beoordeling uitgevoerd. Uit het toetsingsadvies van de commissie m.e.r. komt naar voren dat nog niet duidelijk is wat het effect van mogelijke koelwaterlozing is op de waterkwaliteit in de Waddenzee. Dit wordt in het kader van het Project-MER nader onderzocht.

Het Programma Aanlanding Wind op Zee en gasboringen maken geen onderdeel uit van de gebiedsontwikkeling Oostpolder. Het Programma Aanlanding Wind op zee is wel een belangrijk programma voor de gebiedsontwikkeling Oostpolder. Daarover vindt regelmatig afstemming plaats tussen betrokken ministeries, provincie en betrokken gemeenten.

2. TenneT

Algemene/tekstuele opmerkingen

TenneT geeft aan de volgende algemene/tekstuele opmerkingen te hebben:

- In paragraaf 1.3 van de toelichting, de tekst over het Rijksinpassingsplan Noord-West 380 kV EOS-VVL (11 maart 2020) graag aanvullen met "Aan de oostzijde van de Oostpolder loopt het tracé van de bovengrondse hoogspanningsverbinding naar Vierverlaten met 4 circuits van 380kV".

- In paragraaf 2.3.3 van de toelichting, stelt TenneT voor om in de tekst over PAWOZ het woord soms te laten vervallen: "Om naar de Eemshaven te komen moeten die door de Noordzee, het Waddengebied en soms door het vasteland".
- In de stukken het woord hoogspanningsleidingen graag vervangen voor boven- en/of ondergrondse hoogspanningsverbindingen.

Reactie

De plantoelichting is op de aangegeven punten aangepast/verduidelijkt.

TenneT merkt op dat in hoofdstuk 4 van de toelichting de toetsing aan wet- en regelgeving ontbreekt. Hier heeft dan ook geen beoordeling van plaats kunnen vinden.

Reactie

De opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen.

TenneT merkt dat de links van de bijlage behorend bij de plantoelichting in de digitale raadpleeg-omgeving (www.hetdigitalediggelschip.nl) niet werkt waardoor een beoordeling niet heeft kunnen plaatsvinden.

Reactie

In de op 28 september 2023 toegestuurde mail naar de overlegpartners is een link opgenomen waarin alle stukken zijn toegevoegd.

In de concept NRD staat dat de projectbesluit procedure uit de Omgevingswet wordt doorlopen. Dit is niet juist, er wordt een Provinciaal Inpassingsplan opgesteld dat nog dit jaar in ontwerp ter inzage wordt gelegd.

Reactie

Het is juist dat er nog dit jaar een ontwerp Provinciaal Inpassingsplan in procedure wordt gebracht.

Landschappelijke inpassing

In paragraaf 2.1 van de plantoelichting, staat het volgende: "Door de ligging van de locatie Oostpolder ten opzichte van het aanlandingspunt wind op zee is er een goede beschikbaarheid van groene stroom en zijn geen aanvullende landschappelijke ingrepen, zoals hoogspanningsverbindingen, nodig." Hoewel er binnen het plangebied al bestaande hoogspanningsinfrastructuur aanwezig is, zullen voor de toekomstige ontwikkelingen aanvullende boven- en ondergrondse hoogspanningsverbindingen en inpassing op bestaande hoogspanningsnet rand voorwaardelijk zijn voor de verdere ontwikkeling van het gebied. Voorgaande zal grotendeels geschieden in de periode en de uitwerking volgend op voorliggend PIP. Verzocht wordt om de tekst op dit punt aan te passen.

Reactie

De plantoelichting is op dit punt aangepast/verduidelijkt.

Gebruik bufferzones

In paragraaf 3.3 van de plantoelichting, staat beschreven dat er in het zuidelijke deel van het plangebied een bufferzone is gelegen. In de toelichting over de zone mist TenneT waarvoor de zone gebruikt mag worden. Zoals in een eerdere zienswijze op de structuurvisie is aangegeven stelt TenneT voor deze zone meervoudig ruimtelijk te kunnen gebruiken. Naast de bufferfunctie zou deze zone ook gebruikt kunnen worden voor het aansluiten van toekomstige bedrijven ('klantaansluitingen') gevestigd in de Oostpolder. TenneT geeft aan eerder reeds aangegeven te hebben een breedte van 150 tot 200 meter nodig te hebben voor de ondergrondse hoogspanningsverbindingen (o.b.v. van een eindsituatie met 10,7GW). Ook in het oostelijke deel van het plangebied waar nu de vrijwaringszone - buisleiding is geprojecteerd, zijn plannen om ondergrondse hoogspanningsverbindingen vanuit de hoogspanningsstations te ontsluiten richting toekomstige bedrijven ('klantaansluitingen') gevestigd in de Oostpolder en Eemshaven. Wanneer ook nog andere belanghebbenden gebruik willen maken van deze strook gaat dit al snel leiden tot knelpunten. TenneT geeft aan graag in overleg te treden met de provincie hoe deze bufferstroken meervoudig kunnen worden gebruikt en de belangen van de hoogspanningsinfrastructuur (ook planologisch) geborgd zijn.

Reactie

Over de vraag hoe de groen/blauwe zones meervoudig gebruikt kunnen worden voor kabels en leidingen treden we in overleg met TenneT.

Geluid

In de plantoelichting wordt als uitgangspunt gehanteerd dat het noordelijke deel van het industrieterrein bedoeld is voor bedrijven die relatief veel geluid produceren. TenneT geeft aan dat haar ontwikkelingen plaatsvinden in de "oostelijke driehoek" in zowel het noordelijke als zuidelijke deel van het industrieterrein. Het noordelijke deel van de "oostelijke driehoek" is te klein om alle ontwikkelingen van TenneT te realiseren. Wel zal TenneT met de gewenste ontwikkeling zich houden aan de vastgestelde geluidsniveaus die gelden voor de bestaande zone industrielawaai Eemshaven en Eemshaven Zuidoost.

Reactie

Voor het PIP is op basis van de vigerende geluidzone een geluidverdeelplan opgesteld. Dit geluidverdeelplan kent geluidsbudgetten toe aan kavels. Deze geluidsbudgetten zijn leidend voor de invulling van de 'oostelijke driehoek'.

Contouren windturbines

TenneT twijfels over de juistheid van de risicocontouren van de windturbines zoals weergegeven op de verbeelding. De 10-6 contour van de windturbines in de Oostpolder bedragen volgens de informatie van TenneT 238,5m (masthoogte (166m) + ½ rotordiameter (145m)). In het voorontwerp PIP lijken de contouren van kleinere turbines te zijn gehanteerd wat resulteert in kleinere contouren.

Reactie

De 10-6 contour van de windturbines in de Oostpolder komen niet meer terug op de verbeelding in het ontwerp PIP. Hiervoor is een alternatieve regeling opgenomen in het ontwerp PIP.

Milieueffectrapport (MER)

In het advies van de commissie MER wordt aangegeven dat bij de toetsing in het uitgevoerde MER belangrijke informatie ontbreekt. Het aanvullen van die informatie is volgens de commissie MER essentieel om het belang van de leefomgeving volwaardig mee te kunnen wegen bij het besluit over de Structuurvisie Oostpolder. TenneT vraagt zich af in hoeverre hieraan opvolging is gegeven.

Reactie

In het Project-MER wordt op de punten zoals die door de commissie voor de m.e.r. zijn genoemd een verdiepingsslag en detaillering aangebracht. Deze informatie biedt voldoende grondslag om het ontwerp PIP in procedure te brengen en daarop o.a. ook de commissie m.e.r. de gelegenheid te bieden een oordeel uit te spreken of de aangebrachte detaillering in de effectanalyse op de genoemde onderwerpen voldoende is om het milieubelang een volwaardige plek in de planvorming te bieden.

AERIUS

Per 5 oktober 2023 is de nieuwe versie van AERIUS beschikbaar. Het is verplicht om de meest recente versie van de AERIUS-calculator te gebruiken. Bij lopende procedures betekent dit, dat een nieuwe berekening uitgevoerd moet worden. TenneT vraagt wat hiervan de gevolgen zijn.

Reactie

De meest recente versie van de AERIUS-calculator is gebruikt bij de onderzoeken in het Project-MER.

Verbeelding

TenneT verzoekt om de hoogspanningsverbindingen in het PIP de prominente positie te bieden die het in het bedrijventerrein Oostpolder bekleedt en de planregels in nauwe samenwerking met TenneT vorm te geven. TenneT heeft daarvoor een voorstel meegestuurd.

Reactie

Voor de bestaande 380 kV hoogspanningsverbinding die door het plangebied Oostpolder loopt is aangesloten op de regeling in het Rijksinpassingsplan Noord-West 380 kV EOS-VVL (11 maart 2020). In dit PIP wordt daarnaast alleen voor de functie hoogspanningsstation een regeling opgenomen in dit PIP die deze functie in de 'oostelijke driehoek' in algemene zin planologisch mogelijk maakt, met inachtneming van de ruimtelijke randvoorwaarden die in het PIP zijn opgenomen. Voor de

voorzieningen ten behoeve van de aansluiting op het hoogspanningsnet, de bijbehorende kabels en leidingen en bijbehorende aansluitvoorzieningen op het hoogspanningsnet wordt geen specifieke regeling opgenomen in dit PIP. Dit zijn zaken die nog onvoldoende concreet zijn, noch kan worden beoordeeld of voldaan kan worden aan de ruimtelijke uitgangspunten. Daarom wordt dit niet meegenomen in dit PIP. Wij verzoeken wij u om bij de uitwerking van deze aanverwante zaken ook de (ruimtelijke) uitgangspunten voor de Oostpolder in acht te nemen. Mocht uit de nadere uitwerking, waarin we graag met u meedenken, blijken dat aanvullend op dit PIP nog planologische besluitvorming nodig is, dan zal hiervoor te zijner een afzonderlijke procedure gevoerd moeten worden.

TenneT merkt op dat de bestemming groen in het plangebied op enkele plekken een dubbelbestemming voor hoogspanningsverbindingen heeft. Met de toekomstige uitbreidingen van het hoogspanningsnet zijn de opgenomen dubbelbestemmingen voor hoogspanningsverbindingen op dit moment niet toereikend. Zoals hierboven aangegeven moeten de dubbelbestemmingen voor hoogspanningsverbindingen op termijn passend worden gemaakt zodat de gewenste uitbreiding van het landelijke hoogspanningsnet publiekrechtelijk goed geborgd. Dit kan ook in een vervolgprocedure op voorliggend PIP. TenneT wil hier graag met Rijk, provincie en gemeente over in gesprek.

Reactie

Hiervoor wordt verwezen naar de voorgaande reactie. Wij treden hierover in overleg met het Rijk, de gemeente en TenneT.

TenneT merkt op dat op de verbeelding een toegangsweg mist vanaf de N33 naar de Oostpolder om de percelen waar de hoogspannings- en convertorstations moeten worden gerealiseerd te bereiken. Dit kan ook in een vervolgprocedure op voorliggend PIP. Deze toegangsweg is essentieel voor de bereikbaarheid. TenneT wil graag met de provincie Groningen en gemeente Het Hogeland in gesprek over de locatie van de toegangsweg(en).

Reactie

De hoofdontsluiting van het gebied vindt plaats via de N46 in oost-westelijke richting. De wijze waarop de rotonde op de N33 wordt aangesloten op de 'oostelijke driehoek' wordt nog nader uitgewerkt. We treden hierover in overleg met het Rijk, de gemeente en TenneT.

TenneT merkt op dat het bestemmingsvlak voor Bedrijventerrein - Industrie (met de aanduiding: specifieke vorm van bedrijventerrein- hoogspanningsstation) in de "oostelijke driehoek" in het noordelijke deel van dit plangebied te klein. Door de nu geprojecteerde vrijwaringszone - buisleiding is het niet mogelijk de gewenste realisatie van een 110kV-/380kV hoogspanningsstation, een tweetal converterstations, inclusief bijbehorende infrastructuur in te passen. TenneT wil graag met de provincie Groningen in gesprek over het uitbreiden van bestemmingsvlak voor Bedrijventerrein - Industrie (met de aanduiding specifieke vorm van bedrijventerrein) in de richting van de N33.

Reactie

In het PIP wordt alleen een algemene planologische regeling voor het beoogde hoogspanningsstation, specifiek op de meest oostelijk gelegen kavel van de Oostpolder meegenomen. Voor TenneT betekent dit dat alleen het onderdeel hoogspanningsstation dat benodigd is voor de aanlanding van 4,7 gW 'Wind op Zee' wordt meegenomen, zoals overeen is gekomen in een bestuurlijk overleg van 9 maart 2023 tussen provincie Groningen, gemeente Het Hogeland en TenneT met EZK als toehoorder. Daarbij behorende convertorstations waren gepland in de bestaande Eemshaven en inpassing van dergelijke stations in dit PIP is dus niet aan de orde. Daarnaast vraagt TenneT om vooruitlopend op de verkenning binnen PAWOZ voor een eventuele opschaling naar meer dan 4,7 gW alvast in te spelen op daarbij te verwachten fysiek ruimtebeslag. Dit opschalingsvraagstuk doorloopt echter nog haar eigen haalbaarheidsproces. Of en zo ja waar en hoe dit fysiek ruimtelijk gefaciliteerd kan worden in de regio Eemshaven is dus nog niet bekend, noch op besloten. Dit kan daarom nu geen onderdeel uitmaken van dit PIP. Afhankelijk van uitkomsten uit PAWOZ zal mogelijk door het Rijk te zijner tijd nog een afzonderlijke planologische procedure moeten worden gevolgd. Dat zal in nauwe afstemming moeten plaatsvinden met de gebiedsontwikkeling Oostpolder en de ruimtelijke kaders die hierin zijn gesteld. TenneT is en blijft initiatiefnemer voor het station en is zelf verantwoordelijk voor een planontwerp in lijn met onze ruimtelijke uitgangspunten. Dit betekent dat de ruimtelijke randvoorwaarden zoals opgenomen in het PIP leidend zijn voor de invulling van het terrein met een hoogspanningsstation. Het is, tot slot, niet mogelijk om de vrijwaringszone - buisleiding te verplaatsen.

Deze zone is gereserveerd voor toekomstige kabels en leidingen, waaronder een beoogde waterstofleiding die deel uitmaakt van het toekomstige waterstofnetwerk.

Planregels

TenneT merkt op dat de opgenomen planregels in artikel 3 voor Bedrijventerrein - Industrie niet (volledig) geschikt zijn voor de realisatie van de gewenste hoogspannings- en convertorstations. TenneT stelt voor hiervoor een aparte set regels op te nemen die de bouw van de gewenste hoogspannings- en convertorstations mogelijk maakt. TenneT heeft een voorstel meegestuurd

Reactie

Voor alleen de functie van hoogspanningsstation wordt een regeling opgenomen in dit PIP die deze functie in de 'oostelijke driehoek' in algemene zin planologisch mogelijk maakt, met inachtneming van de ruimtelijke randvoorwaarden die in het PIP zijn opgenomen. Voor de voorzieningen ten behoeve van de aansluiting op het hoogspanningsnet, de bijbehorende kabels en leidingen en bijbehorende aansluitvoorzieningen op het hoogspanningsnet wordt geen specifieke regeling opgenomen in dit PIP. Hiervoor zal te zijner tijd, als dit nodig en passend blijkt te zijn, een afzonderlijke procedure gevoerd moeten worden.

TenneT merkt op dat de aanleg van 'kabels en leidingen' binnen de groenbestemming uitsluitend is toegestaan als 'ondergeschikt aan de bestemming'. De aanleg van ondergrondse hoogspanningsverbindingen is noodzakelijk voor de uitvoering van de energietransitie. TenneT merkt op dat met de opgave voor het aanleggen en in standhouden van hoogspanningsverbindingen het niet reëel is dat deze kabels ondergeschikt zijn aan de groenbestemming waardoor de aanleg van deze kabels en leidingen niet meer zijn toegestaan. TenneT wil graag met de provincie in gesprek over de toekomstige invulling van het groen nabij onze hoogspanningsverbindingen.

Reactie

De functie van 'kabels en leidingen' is uit de verschillende bestemmingsomschrijvingen geschrapt. Ondergrondse buis- en leidingstelsels zijn vergunningsvrij. Daarover mogen geen regels worden opgenomen in het PIP. Voor de zwaardere categorieën van kabels en leidingen geldt op grond van wetgeving vanuit het Rijk (bijv. vanuit externe veiligheid, elektriciteit etc.) een apart (planologisch) regime. Hiervoor zal buiten dit PIP om een afzonderlijke procedure doorlopen moeten worden. De in het PIP bestemde groen/blauwe zones kunnen hiervoor onder voorwaarden worden benut. Over de vraag hoe de groen/blauwe zones meervoudig gebruikt kunnen worden voor kabels en leidingen zijn we bereid tot overleg met TenneT.

TenneT merkt op dat de instandhouding en bescherming van hun hoogspanningsassets niet op de juiste wijze zijn geborgd. De assets dienen inzake de instandhouding van het hoogspanningsnetwerk, het bieden van leveringszekerheid en veilig werken en functioneren in deze gebieden worden beschermd middels een daarvoor bedoelde dubbelbestemming.

Reactie

Voor de bestaande 380 kV hoogspanningsverbinding die door het plangebied Oostpolder loopt is aangesloten op de regeling in het Rijksinpassingsplan Noord-West 380 kV EOS-VVL (11 maart 2020). In dit PIP wordt alleen voor de functie hoogspanningsstation een regeling opgenomen in dit PIP die deze functie in de 'oostelijke driehoek' in algemene zin planologisch mogelijk maakt, met inachtneming van de ruimtelijke randvoorwaarden die in het PIP zijn opgenomen. Voor de voorzieningen ten behoeve van de aansluiting op het hoogspanningsnet, de bijbehorende kabels en leidingen en bijbehorende aansluitvoorzieningen op het hoogspanningsnet wordt geen specifieke regeling opgenomen in dit PIP. Dit zijn zaken die nog onvoldoende concreet zijn, noch kan worden beoordeeld of voldaan kan worden aan de ruimtelijke uitgangspunten. Daarom wordt dit niet meegenomen in dit PIP. Wij verzoeken u om bij de uitwerking van deze aanverwante zaken ook de (ruimtelijke) uitgangspunten voor de Oostpolder in acht te nemen. Mocht uit de nadere uitwerking, waarin we graag met u meedenken, blijken dat aanvullend op dit PIP nog planologische besluitvorming nodig is, dan zal hiervoor zal te zijner een afzonderlijke procedure gevoerd moeten worden.

TenneT wil voorstellen om onderstaande voorwaarde toe te voegen aan artikel 8.1 en artikel 9.1. "In geval van strijdigheid van bepalingen gaan de regels van dit artikel vóór de bepalingen die ingevolge andere artikelen op de desbetreffende gronden van toepassing zijn".

Reactie

Voor wat betreft artikel 8 'Leiding - Hoogspanningsverbinding' merken wij het volgende op. Gebleken is dat op 13 april 2017 voor de 380 kV lijnverbinding EOS-EEM een tijdelijke vergunning is verleend voor een periode van 9 jaar en 11 maanden. Omdat het hier om een tijdelijke vergunning (korter dan 10 jaar) gaat is de bestemming 'Leiding - Hoogspanningsverbinding' uit het PIP geschrapt. Voor wat betreft artikel 9 'Leiding - Hoogspanningsverbinding 4 x 380 kV' is de betreffende voorrangsbepaling verwerkt in het PIP.

De volgende opgenomen verboden kunnen wat TenneT betreft komen te vervallen. Deze activiteiten zijn niet relevant voor de veiligheid van bovengrondse hoogspanningsverbindingen.

- artikel 8.4.1, lid b en artikel 9.4.1, lid b het verbod op diepwortelende beplanting;
- artikel 8.4.1, lid c en artikel 9.4.1, lid c het verbod op indrijven van voorwerpen in de bodem;
- artikel 8.4.1, lid d en artikel 9.4.1, lid d diepploegen;

Reactie

Zoals hiervoor opgemerkt is artikel 8 uit het PIP geschrapt. Artikel 9 is op de aangegeven punten aangepast.

Daarnaast verzoekt TenneT artikel 8.4.1, lid f en artikel 9.4.1, lid f op onderstaande aan te passen. "het verrichten van grondroerende activiteiten anders dan normaal spit- en ploegwerk binnen 10 meter van de buitenkant van de mastfundering".

Reactie

Zoals hiervoor opgemerkt is artikel 8 uit het PIP geschrapt. Artikel 9 is op de aangegeven punten aangepast.

TenneT verzoekt om in artikel 8.4.1, lid i en artikel 9.4.1, lid i het woord "permanent" te laten vervallen.

Reactie

Zoals hiervoor opgemerkt is artikel 8 uit het PIP geschrapt. Artikel 9 is op de aangegeven punten aangepast.

Opmerkingen en aandachtspunten voor het vervolg

TenneT geeft in haar brief een aantal opmerkingen, aandachts- en zorgpunten mee voor het vervolgproces bij de ontwikkeling van de TenneT-assets. Het gaat hier om opmerkingen die TenneT parallel aan en/of volgend op het PIP met het Rijk, provincie en gemeente wil bespreken. De opmerkingen hebben betrekking op de onderwerpen 'opgenomen vermogen vanuit zee, 'windturbines', 'risicovolle activiteiten', 'buisleidingen voor transport gevaarlijke stoffen' en 'planregels'.

Reactie

Voor het PIP is dit onderdeel van de brief niet relevant. We zullen dit deel van de brief onder de aandacht brengen bij het relevante organisatieonderdeel binnen de provincie. Vanuit het perspectief van de gebiedsontwikkeling Oostpolder merken we volledigheidshalve nog op dat TenneT initiatiefnemer is voor het hoogspanningsstation en verantwoordelijk is voor een planontwerp van de TenneT-assets in lijn met onze ruimtelijke uitgangspunten.

3. GGD

De GGD stelt het op prijs om in een zo vroegtijdig stadium te kunnen reageren op het Provinciaal inpassingsplan Oostpolder. Omdat de milieu-gerelateerde onderwerpen nog niet in het voorontwerp PIP verwerkt zijn, ziet de GGD op dit moment geen meerwaarde om te reageren op dit voorontwerp. De GGD wacht het ontwerp PIP af, en kijkt dan graag mee naar de gezondheidsaspecten.

Reactie

De reactie van de GGD wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Waterschap Noorderzijlvest

Waterschap Noorderzijlvest geeft aan al geruime tijd betrokken te zijn bij deze gebiedsontwikkeling. Uit de overleggen en de reeds opgestelde documenten blijkt dat het waterbelang goed wordt onderkend. Dat uit zich concreet in het deelrapport dat hierop betrekking heeft en het Waterstructuurplan Gebiedsontwikkeling Oostpolder.

In het voorliggende voorontwerp PIP is het voorgaande nog niet uitgewerkt in paragraaf 4.8 Water van de plantoelichting. Wél is de waterbergingsopgave vertaald naar de verbeelding en de planregels. Het waterschap geeft aan ervan uit te gaan dat in het ontwerp PIP de waterparagraaf een goede beschrijving geeft van het proces en een samenvatting geeft van de inhoud van de twee hiervoor genoemde documenten. Het waterschap ziet daarom graag dat het Waterstructuurplan als bijlage aan het PIP wordt toegevoegd.

Reactie

Wij zijn verheugd om te horen dat het waterschap zich herkent in de opgestelde rapporten. In het ontwerp PIP zal een goede beschrijving worden opgenomen van de waterparagraaf. Tevens zullen de genoemde documenten als bijlage aan het ontwerp PIP worden toegevoegd.

5. Prorail

ProRail geeft aan dat door het ontbreken van de aspecten geluid, externe veiligheid en trillingen het voor ProRail niet mogelijk is om het plan te beoordelen. Op termijn ziet ProRail het ontwerp PIP graag tegemoet.

Reactie

De reactie van ProRail wordt voor kennisgeving aangenomen.

6. Gasunie

Bestaande aardgastransportleiding A-659

In de noordwesthoek van het plangebied ligt de bestaande aardgastransportleiding A-659 van de Gasunie. Conform artikel 14, eerste lid van het Bevb is de belemmeringenstrook (5 meter aan weerszijden van de buisleiding) voorzien van een dubbelbestemming Leiding-Gas, waarbinnen beperkingen gelden ten aanzien van gebruiksmogelijkheden, bouwen en het uitvoeren van werken en werkzaamheden. Gasunie verzoekt om de betreffende bestemming aan te passen conform het meegestuurde tekstvoorstel. Van belang daarbij is dat in de planregels van het PIP de zinsnede met betrekking tot de hartlijn van de aardgastransportleiding wordt gewijzigd.

Reactie

De dubbelbestemming Leiding - Gas is in overeenstemming gebracht met het meegestuurde tekstvoorstel.

Waterstofnetwerk Groningen (Noord Nederland)

Het Ministerie van Economische Zaken en Hynetwork Services (100% dochter van Gasunie) willen een transportnetwerk voor waterstofgas realiseren in Noord-Nederland. Voor dit project wordt een procedure doorlopen. Realisatie van het Waterstofnetwerk Groningen is gepland vanaf 2025. Ter hoogte van de Oostpolder ligt het beoogde leidingtracé parallel aan de N33, binnen de begrenzing van het projectgebied Oostpolder. Ten behoeve van het Waterstofnetwerk voorziet het PIP hier in een ruimtelijke reservering ('vrijwaringszone buisleiding') met een breedte van 10 meter. Het tracé van het Waterstofnetwerk wordt het komende jaar nader uitgewerkt tot een definitief ontwerp. Verwacht wordt dat het tracé daarbij nog enigszins zal wijzigen. Daarnaast biedt de huidige beperkte breedte van de vrijwaringszone geen ruimte om in de toekomst ook andere leidingen aan te leggen, voor bijvoorbeeld warmte en CO₂. Gasunie verwacht dat er in de toekomst behoefte ontstaat aan dergelijke leidingen, omdat er in de Eemshaven veel potentie is voor warmteproductie en CO₂ afvang. Deze energie- en stoffenstromen moeten dan in zuidelijke richting kunnen worden afgevoerd. Gelet op het voorgaande verzoekt Gasunie om de gehele strook tussen de bestemmingsgrens Bedrijventerrein - industrie en de N33 te voorzien van een aanduiding 'vrijwaringszone buisleiding'. Dat geldt ook voor de gehele noord-oosthoek van het plangebied met de bestemming Groen. Dit maakt het ook mogelijk om eventuele toekomstige waterstofproducenten in de Oostpolder aan te sluiten op de geplande afsluiterlocatie van het Waterstofnetwerk Groningen aan de Robbenplaatweg, ter hoogte van de bocht in de N33.

Reactie

In het voorontwerp PIP is in artikel 12.5 een 'vrijwaringszone buisleiding' opgenomen. Deze zone is 50 meter breed en is gereserveerd voor toekomstige kabels en leidingen, waaronder een beoogde waterstofleiding die deel uitmaakt van het toekomstige waterstofnetwerk. Het is belangrijk dat, rekening houdend met o.a. de ontwikkelingen die in het plangebied Oostpolder zijn voorzien, hier op termijn meerdere (buis)leidingen aangelegd kunnen worden. Het PIP biedt hiervoor geen titel, er is alleen een vrijwaringszone opgenomen. Om tegemoet te komen aan de wens van de Gasunie om het

waterstofnetwerk op termijn te kunnen aansluiten op de geplande afsluiterlocatie is in de noordoosthoek het gebied van de 'vrijwaringszone buisleiding' vergroot tot aan de N33.

PAWOZ-Eemshaven

Het Programma PAWOZ-Eemshaven voorziet naast de aanlanding van op zee opgewekte groene stroom ook in aanlanding van op zee geproduceerde waterstof. Naast mogelijke routes voor waterstofleidingen op zee gaat het hierbij óók om routes voor leidingen op land. De locaties waar de zeeroutes aan land komen vormen het beginpunt van de landroutes. Het eindpunt van de landroutes is het Waterstofnetwerk Groningen. Het Programma PAWOZ Eemshaven bevindt zich thans in de plan-MER en IEA fase. Momenteel worden twee mogelijke landroutes onderzocht die in de omgeving Oostpolder/ Eemshaven liggen. Eén van deze routes gaat door het plangebied Oostpolder. In het PIP wordt het project PAWOZ-Eemshaven kort beschreven, maar daarbij wordt niet ingegaan op de landroutes voor waterstofleidingen in en rondom de Oostpolder en de mogelijke locaties voor een aanlandingsstation. Gasunie verzoekt om rekening te houden met een eventuele toekomstige waterstofleiding en waterstofaanlandingsstation in de Oostpolder.

Reactie

Zoals onder de vorige reactie opgemerkt biedt het PIP geen titel voor de aanleg van een waterstofleiding. Ook wordt er in het PIP geen regeling opgenomen voor het waterstofaanlandingsstation. Deze onderdelen vallen onder het programma PAWOZ. Daarvoor zal door het Rijk te zijner tijd een afzonderlijke planologische procedure gevoerd moeten worden. Dat zal in nauwe afstemming moeten plaatsvinden met de gebiedsontwikkeling Oostpolder en de ruimtelijke kaders die hierin zijn gesteld.

Overige ontwikkelingen

Er bestaan verscheidene initiatieven voor de vestiging van nieuwe bedrijvigheid gericht op groot-schalige productie van waterstof in en rondom de Eemshaven en Oostpolder. Ook zijn er ideeën voor de ontwikkeling van netwerken voor warmte en CO₂. Om de vestigingsmogelijkheden voor dergelijke bedrijvigheid en duurzame netwerken optimaal te faciliteren, is het van belang om vroegtijdig rekening te houden met de benodigde ruimte voor leidingen in het gebied voor o.a. waterstof, warmte en CO₂. De groen/blauwe zones in het plangebied (bestemming Groen) zouden goed kunnen worden gebruikt voor dergelijke leidingen, ware het niet dat volgens het voorontwerp PIP hier alleen kabels en leidingen ten behoeve van het bedrijventerrein zelf worden toegestaan. Deze beperking geldt ook voor de brede groen/blauwe zone langs de zuidrand van de Oostpolder, waardoor een eventuele waterstofleiding van PAWOZ hier niet mogelijk is. Als de genoemde beperking daadwerkelijk in het PIP wordt opgenomen, dan vormt de Oostpolder in de toekomst een grote fysieke barrière voor bovenplanse duurzame energie- en stoffenstromen. Gelet op het voorgaande verzoekt Gasunie om een uitzondering te maken op de genoemde beperking, ten behoeve van leidingen met een "duurzaam" doel in het licht van de energietransitie, zoals transport van waterstof, warmte en CO₂. Daarbij vraagt Gasunie om de bepaling dat de aanleg van 'kabels en leidingen' binnen deze bestemming uitsluitend is toegestaan als 'ondergeschikt aan de bestemming' te laten vervallen, omwille van een goede beheersituatie en een veilige ligging van toekomstige leidingen.

Reactie

De functie van 'kabels en leidingen' is uit de verschillende bestemmingsomschrijvingen geschrapt. Ondergrondse buis- en leidingstelsels zijn vergunningsvrij. Daarover mogen geen regels worden opgenomen in het PIP. Voor de zwaardere categorieën van kabels en leidingen geldt op grond van wetgeving vanuit het Rijk (bijv. vanuit externe veiligheid, elektriciteit etc.) een apart (planologisch) regime. Hiervoor zal buiten dit PIP om een afzonderlijke procedure doorlopen moeten worden. De in het PIP bestemde groen/blauwe zones kunnen hiervoor onder voorwaarden worden benut. Over de vraag hoe de groen/blauwe zones meervoudig gebruikt kunnen worden voor kabels en leidingen zijn we bereid tot overleg met de betreffende leidingexploitanten.

7. Natuur- en Milieufederatie Groningen

Algemeen en proces

NMF merkt op dat vanwege het ontbreken van milieuaspecten, ruimtelijke kwaliteitsaspecten, zoals maatvoeringen het niet mogelijk is om het plan compleet te beoordelen.

NMF geeft aan in het voortraject ook gepleit te hebben voor het maken van afspraken over een 'ecologische plus'. Bij de beantwoording van de reactie op de structuurvisie is aangegeven dat deze afspraken buiten de gebiedsontwikkeling Oostpolder vallen. NMF geeft aan dat het belangrijk is om hier tijdig het gesprek over te voeren en afspraken te maken (en niet na afronding procedure) en dit

hoort volgens NMF ook onderdeel te zijn van het brede open planproces. NMF geeft aan dat gekozen is voor een voortvarende procedure, enerzijds om tijdig nieuwe ruimte aan te kunnen bieden voor (grootschalige) bedrijvigheid waarvoor elders geen plaats (meer) is en anderzijds om nog de planologische procedure te voeren op basis van het huidige omgevingsrecht. Deze voortvarendheid staat volgens NMF wel op gespannen voet met de ambities van het 'open planproces'. Het feit dat het voorontwerp PIP nog niet compleet is en de reactietermijn eindigt voor vaststelling van de structuurvisie doet volgens NMF afbreuk aan een zorgvuldig planproces. NMF pleit ervoor om een zorgvuldige complete besluitvorming meer prioriteit te geven dan een snelle terinzagelegging (nog voor inwerkingtreding van de Omgevingswet). Naast een zorgvuldig planproces is het ook vanwege de ambities en de toekomstgerichtheid van de gebiedsontwikkeling veel voor te zeggen om te wachten tot de Omgevingswet inwerking is getreden. Dit biedt kansen om in het plan meer ruimte te bieden aan maatwerk en het maken van een regeling die gaat over de hele fysieke leefomgeving.

Reactie

Voor het onderdeel 'Ecologische Plus' verwijzen wij naar onze reactie zoals opgenomen in de Reactienota behorend bij de Structuurvisie Oostpolder. Afspraken over het inzetten van de Ecologische Plus vallen buiten de gebiedsontwikkeling Oostpolder.

Provincie en gemeente werken in het kader van Economie en Ecologie in Balans mee aan versterking van het Eems-Dollard estuarium, het dubbele dijkgebied en de Tjariet. Deze ontwikkelingen vallen, met uitzondering van het noordelijke deel van de Groote Tjariet, geografisch buiten de Oostpolder. Investeringsbeslissingen worden in het E&E in Balans-overleg voorbereid. De Tjariet wordt als robuuste verbinding overigens wel opgenomen in het gebiedsprogramma van de gemeente, waar de komende maanden naderere besluitvorming over zal gaan plaatsvinden.

We kiezen nadrukkelijk voor het in procedure brengen van het PIP onder de Wet ruimtelijke ordening. Argumenten daarvoor zijn het tijdig op land willen faciliteren van de aanlanding van Wind op Zee dat vanuit het Rijk geïnitieerd wordt, het op tijd willen verlengen van de Wvg met 10 jaar en het feit dat voor het PIP Provinciale Staten het bevoegd gezag zijn. Het 'open planproces', waarbij we alle partijen continu informeren over de inhoud van de planuitwerking en ook ruimte geven aan participatie en inspraak, komt hierdoor volgens ons niet onder druk te staan.

Groenzone Tjariet

NMF merkt op dat het inpassingsplan gebaseerd is op het voorkeursmodel (met 'zoekgebied intensiveren bedrijventerrein') uit de structuurvisie, waarbij de groenzone langs de Tjariet aan de oostzijde van de Tjariet smaller is. Het is belangrijk bij het toedelen van functies in het gebied rondom de Tjariet rekening te houden met het kunnen realiseren van een robuuste ecologische (zout-zout) verbinding met de Waddenzee in de toekomst. Door nu voldoende ruimte te reserveren wordt voorkomen dat deze ontwikkeling bij voorbaat wordt geblokkeerd.

De te behouden boerderij in de Tjariet-zone is aangeduid als 'karakteristiek'. Het pand heeft geen eigen bestemming maar een bestemming 'Groen'. Om het pand als erfgoed te behouden is een bestemming met meer gebruiksmogelijkheden wenselijk.

Reactie

De groen-blauwstructuur is mede gebaseerd op de uitdrukkelijke wens van omwonenden om de groen/blauwe bufferzone aan de zuidrand van de Oostpolder de maximale breedte te geven. De Tjariet krijgt een eigen robuuste groenstructuur, die voldoende toekomstvast is. De bestaande boerderij willen we als gebouw heel graag behouden; de uiteindelijke gebruiksmogelijkheden worden bepaald door initiatieven vanuit de markt en door de randvoorwaarden, die vanuit milieuaspecten (met name externe veiligheid) gelden. Om mogelijkheden voor hergebruik te bieden is de bestaande boerderij onder de bedrijventerreinbestemming gebracht.

Water

NMF merkt op dat in de toelichting nog een waterparagraaf ontbreekt. In lijn met de eerdere reactie op vraagt NMF de toekomstige waterbeschikbaarheid op te nemen in het inpassingsplan. Er is op dit moment al vrijwel geen proces-/industrie-/koelwater voor nieuwe activiteiten. Daarnaast zal de watervraag in de provincie Groningen richting 2050 verdubbelen, terwijl aanvoer van water uit het IJsselmeer (aanvoer Rijn) in droge jaren niet meer mogelijk zal zijn. Inzet van grondwater/drinkwater is geen oplossing. Bedrijven moeten er dus nu al rekening mee houden dat er in de toekomst periodiek geen zoetwateraanvoer is. Dit hoort bij de vergunning-beoordeling te worden meegenomen. Dat kan

echter alleen als het inpassingsplan daarvoor het kader biedt, door hiervoor regels op te nemen in het plan. De milieuwetgeving biedt nu geen basis om vergunningen te weigeren wegens niet beschikbaar zijn van voldoende water en biedt ook geen basis om vooruit te lopen op toekomstige ontwikkelingen ten gevolge van klimaatverandering.

Reactie

De provincie spant zich samen met de beide waterschappen en het waterbedrijf Groningen in om de vraag naar en aanbod van zoet water zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. De watervraag vanuit de Oostpolder wordt hier ook in meegenomen. De bedrijfstypen waarvoor de Oostpolder ontwikkeld wordt kunnen inderdaad een grote vraag naar (zoet) proces- en koelwater hebben. De behoefte aan proces- en koelwater kan op verschillende manieren worden ingevuld. Het is aan de bedrijven zelf een waterefficiënt bedrijfsproces te ontwerpen en zelf een oplossing te bedenken voor hun resterende watervraag. Indien bedrijven zoet water vanuit het Groningse oppervlaktewatersysteem willen benutten, dan zullen zij hiervoor vergunningprocedures moeten doorlopen. In deze procedures zullen de effecten van het innemen van zoet water worden beoordeeld door het bevoegd gezag. Hiervoor is reeds een wettelijk beoordelingskader beschikbaar, het is niet nodig hiervoor in het PIP regels te stellen. Voor het overige wat betreft het aspect 'water' verwijzen wij naar onze reactie zoals opgenomen in de Reactienota behorend bij de Structuurvisie Oostpolder.

Toestaan van overige bedrijven

NMF merkt op dat goed is dat batterijfabrieken, innovatieve elektriciteit intensieve bedrijven op het gebied van hightech- en maakindustrie en waterstoffabrieken voorrang hebben op overige bedrijven inclusief datacenters. Overige bedrijven zijn alleen onder voorwaarden toegestaan. Hoe wordt de afweging gemaakt of datacenters en overige bedrijven voldoen aan de voorwaarden? Wanneer wordt er hiervoor ruimte vrijgegeven, hoelang blijven kavels beschikbaar voor de voorkeursbedrijven? Dit dient te worden geregeld in de regels van het plan. Ons voorstel is om de lat hoger te leggen en datacenters en overige bedrijven niet toe te staan. Dit laat ook ruimte vrij om een deel van de Oostpolder niet te ontwikkelen waardoor de landbouwfunctie deels kan blijven bestaan. In dit kader verwijst NMF naar de aangenomen motie in PS om datacenters en overige bedrijven niet toe te staan.

Reactie

Aan de voorrangsregeling is een omgevingsvergunning binnenplanse afwijking met voorwaarden gekoppeld. Op deze wijze vindt er nog een nadere afweging plaats door het bevoegd gezag op de vestiging van overige bedrijven binnen het plangebied Oostpolder. Voor wat betreft hyperscale datacenters merken wij het volgende op. In de vergadering van Provinciale Staten van 8 november jl. is een motie aangenomen die erop is gericht om bij het PIP de vestigingsmogelijkheid voor (hyperscale) datacenters uit te sluiten. De provincie en de gemeente zijn gezamenlijk initiatiefnemer voor de gebiedsontwikkeling Oostpolder. Over het wel of niet toestaan van hyperscale datacenters gaan we vanuit het oogpunt van een zorgvuldige besluitvorming naar aanleiding van deze motie daarom eerst het gesprek aan met de raad van de gemeente Het Hogeland. Dit zullen we de komende periode doen in het kader van het 'horen' als bedoeld in artikel 3.26 Wet ruimtelijke ordening. Vooralsnog worden in het ontwerp PIP (hyperscale) datacenters via een omgevingsvergunning binnenplanse afwijking met voorwaarden toegestaan.

Natuurinclusief bouwen

NMF merkt op dat de ambities van natuurinclusief bouwen uit het eerder vastgestelde Ruimtelijk Kwaliteitskader' van harte te ondersteunen. De koppeling aan de regels ontbreekt nog. Het is nu nog niet duidelijkheid hoe deze ambities in het plan worden vastgelegd. Vrijblijvendheid op dit terrein is niet voldoende. Door onbebouwd landoppervlak te bebouwen, gaat de natuur vrijwel altijd achteruit. Dat is ongewenst, zeker gezien de biodiversiteitscrisis in Nederland. Door bij de bouw meer rekening te houden met de natuur, is enig natuurherstel te realiseren. NMF stelt daarom voor om 'natuurinclusief bouwen' als voorwaarde op te nemen in de bouw- en gebruiksregels van het PIP. De gemeente Groningen is volgens NMF een goed voorbeeld voor de toepassing van beleidsregels voor natuurinclusief bouwen.

Reactie

We stellen voor de Oostpolder nog nadere regels op voor beeldkwaliteit. Dit plan (te vergelijken met een Beeldkwaliteitsplan) wordt vastgesteld naast het PIP. Hierin nemen we regels op voor bebouwing, waaronder natuurinclusief bouwen.

Inpassing leidingen in groenzone

NMF merkt op dat de Eemshaven ook een 'aanlandingsplek' is voor windenergie die op de Noordzee wordt opgewekt en zal worden opgewekt. In het plan ontbreekt nog een toelichting hoe ontwikkeling van de Oostpolder hierbij aansluit. Ook zal (een deel van) de leidingenstrook vanaf de aanlandingsplek door of langs de Oostpolder lopen richting Delfzijl en de rest van het binnenland. Deze ruimte wordt gezocht in de groenzones. Dit is nog niet aangegeven op de verbeelding. De inpassing van deze infrastructuur kan op een gespannen voet met de landschappelijke inrichting van de groenzone staan. Tennet is daarnaast ook kritisch op het bundelen van leidingtracés voor hoogspanning en buisleidingen voor brandbare stoffen (waterstof en aardgas). Dit standpunt betekent dat de inpassing van ondergrondse infrastructuur mogelijk meer ruimte gaat vragen dan voorzien.

Reactie

De functie van 'kabels en leidingen' is uit de verschillende bestemmingsomschrijvingen geschrapt. Ondergrondse buis- en leidingstelsels zijn vergunningsvrij. Daarover mogen geen regels worden opgenomen in het PIP. Voor de zwaardere categorieën van kabels en leidingen geldt op grond van wetgeving vanuit het Rijk (bijv. vanuit externe veiligheid, elektriciteit etc.) een apart (planologisch) regime. Hiervoor zal buiten dit PIP om een afzonderlijke procedure doorlopen moeten worden. De in het PIP bestemde groen/blauwe zones kunnen hiervoor onder voorwaarden worden benut. Over de vraag hoe de groen/blauwe zones meervoudig gebruikt kunnen worden voor kabels en leidingen treden we in overleg met de betreffende leidingexploitanten.

Lichthinder

NMF merkt op dat het gebied op korte afstand ligt van het Natura 2000-gebied en werelderfgoed Waddenzee. Voorkomen moet worden dat industrieel gebruik van het terrein een negatief effect heeft op dit gebied. Lichtemissies kunnen zorgen voor verstoring van de natuur. Naast een verbod op terreinverlichting zonder afscherming zou ook bepaald moeten worden dat indirecte lichtuitstraling uit het Oostpolder-gebied geen bijdrage levert aan het lichtniveau in de Waddenzee (incl. kwelders).

Reactie

In het Project-MER wordt voor wat betreft lichthinder zowel gekeken naar de effecten van eventuele lichtuitstraling naar het Natura2000-gebied en werelderfgoed Waddenzee als ook naar lichthinder vanwege de in de toekomst in de Oostpolder te vestigen bedrijven op de omliggende woonomgeving. In het Project-MER wordt ook een aantal mogelijke mitigerende maatregelen genoemd. Daarnaast is in het betreffende artikel als strijdig gebruik aangemerkt het gebruik van terreinverlichting zonder afscherming waardoor direct licht wordt waargenomen buiten het eigen bouwperceel.

Toetsingsadvies commissie Mer

NMF merkt op dat de Commissie m.e.r. nog een aanvullend toetsingsadvies heeft gegeven op de ontwerp structuurvisie voor de Oostpolder. De Commissie signaleert dat nog onvoldoende aannemelijk is gemaakt dat voldaan kan worden aan de eisen van de Wet natuurbescherming en de Kaderrichtlijn Water. Zo is de uitvoerbaarheid van het plan voor de onderwerpen stikstof, beschermde soorten en waterkwaliteit nog onvoldoende onderbouwd. Wat betreft de Wet natuurbescherming biedt het plan te weinig leefruimte voor soorten als de gele kwikstaart, graspieper, kwartel en veldleeuwerik die met het verdwijnen van de akkerpercelen een deel van hun leefgebied zien verdwijnen. In inrichtingsvarianten uit de structuurvisie is hier wel rekening mee gehouden maar in het voorkeursmodel, dat de basis vormt voor het PIP, niet. Daarnaast is in het plan nog onduidelijk of aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Waddenzee als Natura 2000-gebied wordt uitgesloten vanwege mogelijke lozingen door de toekomstige bedrijven. NMF vraagt hoe het plan hieraan tegemoet kan komen of wordt aangepast.

Reactie

In het Project-MER wordt op de punten zoals die door de commissie voor de m.e.r. zijn genoemd een verdiepingsslag en detaillering aangebracht. Deze informatie biedt voldoende grondslag om het ontwerp PIP in procedure te brengen en daarop o.a. ook de commissie m.e.r. de gelegenheid te bieden een oordeel uit te spreken of de aangebrachte detaillering in de effectanalyse op de genoemde onderwerpen voldoende is om het milieubelang een volwaardige plek in de planvorming te bieden.